

UZUN SAP BAĞLAMA EĞİTİMİNDE ÖĞRENCİLİK ROLÜNDEN ÖĞRETMENLİK ROLÜNE GEÇİŞ: FENOMENOLOJİK BİR ÇALIŞMA

Armağan ÇINTAŞ
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi
cintasarmagan@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Avşar YENGİN
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Türk Müziği Devlet Konservatuvarı
avsaryengin@hotmail.com

Özet

Bu araştırma, farklı üniversitelerin müzik eğitimi anabilim dallarından mezun olan, bireysel çalgı bağlama öğretmenlerinin bağlama eğitimi ve öğretmenliğe geçiş sürecinde karşılaştıkları zorluklar ve üretmeye çalıştıkları çözümler hakkında resmî kurumlarda görev yapan bağlama öğretmenleri ve akademisyenlerin görüşleri alınmak üzere hazırlanmıştır. Bu görüşler katılımcıların, öğretmenlik kaygısı, öğrendiklerini öğretmenlik hayatlarında öğrencilerine aktarırken karşılaştıkları güçlükler, teorik bilgilerin üzerine teoride bulunmayan öğretime yollarını keşfetme ve lisans eğitimleri boyunca almış oldukları bağlama eğitimlerinin öğretmenlik hayatlarına katkılarını belirleme konusunda önem taşımaktadır. Bu nedenle araştırmacının amacı, bu rolleri yaşayan kişilerin süreci nasıl yönettiklerini ortaya koymak ve bu doğrultuda geleceğe yönelik önerilerde bulunmak, öğrendiklerini öğretmenin farklı yollarını keşfetmek, öğrencilerin öğretmenlik rolüne geçişlerindeki kaygılarını azaltmaktır. Bu araştırma fenomenolojik bir desenle yürütülmüş olup, veriler yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile elde edilmiştir. Verilerin toplanmasının ardından bağlama eğitimi sürecinde ve öğretmenlik aşamasında yaşanan zorlukların çözülebilmesi için bağlama eğitimiyle ilgili sempozyum ve çalıştaylar düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bağlama eğitimi sürecinden öğretmenlik rolüne geçiş aşamasına kadar olan kısımda yaşadıkları zorluklar, olumlu ve olumsuz tutumlar göz önüne alınarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Bağlama Eğitimi, Bireysel çalgı, Müzik Öğretmenliği, Uzun sap bağlama.

TRANSITION FROM A STUDENT TO TEACHING ROLE IN LONG NECK BAGLAMA EDUCATION: AN PHENOMENOLOGICAL STUDY

Abstract

This research was prepared to obtain the opinions of bağlama teachers working in public institutions and academicians who graduated from music education departments of different universities about the difficulties encountered by individual instrument bağlama teachers in the process of bağlama education and transition to teaching and the solutions they try to produce. These opinions are important in terms of the participants' teaching anxiety, the difficulties they encounter while transferring what they have learnt to their students in their teaching lives, discovering ways of teaching that are not found in theory on theoretical knowledge, and determining the contributions of the bağlama education they received during their undergraduate education to their teaching lives. For this reason, the aim of the researcher is to reveal how the people experiencing these roles manage the process and to make suggestions for the future in this direction, to discover different ways of teaching what they have learnt, and to reduce students' anxiety in their transition to the teaching role. This research was conducted with a phenomenological design and the data were obtained through semi-structured interview questions. After collecting the data, it was concluded that symposiums and workshops related to bağlama education should be organised in order to solve the difficulties experienced during the bağlama education process and the teaching phase. Suggestions were made by taking into consideration the difficulties, positive and negative attitudes experienced in the part from the bağlama education process to the transition to the teaching role.

Keywords: Bağlama Education, Individual instrument, Music Teaching, Long neck bağlama.

GİRİŞ

Bağlama, Anadolu'nun temel çalgılarından biridir. Orta Asya kopuz olarak bilinen, yıllar içerisinde kültürleşmenin etkisiyle değişip gelişerek günümüze ulaşan bağlama çalgısına ilgi duyulmakta ve halen daha gelişmektedir.

“Kopuz ve onun devamı olan bağlama, en önemli değişim ve gelişimini Anadolu'da sağlamıştır. Asya müzik kültürünün köklü bir uzantısı olarak Anadolu'ya taşınan kopuz, çeşitli medeniyetlerin beşiği olan Anadolu topraklarının zengin kültürü içinde yoğrulmuş, zamanla çok gelişmiş bir yapıya ulaşmıştır.” (Parlak, 2000:60).

Anadolu insanı bu çalgıyı yüzyıllardır hem öğrenip hep öğreterek kuşaktan kuşağa aktarmayı başarmıştır. Günümüzde de bağlamanın kullanımı hala yaygınlaşmaktadır.

“Bağlama, Türk Halk Müziğinin (THM) zengin yapısının icrasında kullanılan ve Anadolu müzik geleneği içerisinde her türlü kültürel olgunun izdüşümü olarak görülen önemli halk sazlarımızdan birisidir. Böylesi bir görüş ve düşünce, Bağlama'yı geleneksel müzik yapısının taşıyıcı, aktarıcı unsuru haline getirmiştir. Geline süreçteki bu durum da THM Nazariyatı alanında bugüne değin yapılan araştırmaların ve çalışmaların genellikle, Bağlama temelli bir çerçevede yürütülmesine sebep olmuştur. Bu konudaki en büyük dayanak noktası bağlamanın perdeli bir çalgı olması ve yoğun bir şekilde icra edilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir” (Börekcı ve Nacakçı, 2019).

Bağlamanın Anadolu'da var oluşundan bu yana öğretimi, farklı yollarla nesilden nesle aktarılarak süregelmiştir. Cumhuriyet sonrası dönemde müzik politikaları ciddi bir ilerleme kaydetmiş ve bu çalgıya da akademik anlamda gereken önem verilmiştir. 1978 yılında üniversitelerin ders programına alınması, 1989'da ise Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde branş çalgısı olarak eğitiminin verilmesi, bağlama öğretimine profesyonel bir bakış açısı kazandırmıştır. Günümüzde de bağlama eğitimi, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Halk Eğitim Merkezlerinde, Güzel Sanatlar Liselerinde, Üniversitelerin Müzik Öğretmenliği bölümlerinde, Türk Müziği Devlet Konservatuvarlarında verilebilmektedir. Ülkemizde müzikle alakalı eğitim kurumlarında eğitim alan ve gerekli koşulları sağlayan bireyler Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda müzik öğretmeni olarak veya üniversitelerde akademisyen olarak bu kültüre katkı sağlayabilmektedirler.

“Uzun yıllar boyunca usta-çırak ilişkisi içerisinde eğitim öğretim faaliyetlerini sürdüren bağlama çalgısı'nın özellikle son yıllarda yapılan araştırmalar neticesinde öğretimine yönelik sistemli ve akademik anlamda çok çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Umut vadecici düzeyde olan bu çalışmalar bağlama eğitiminin hemen her kademesinde kendini göstermektedir. Ülkemizde bağlama eğitiminin verildiği resmi kurumlardan birisi Güzel Sanatlar Liseleridir. Lisans eğitimi öncesinde ele alınan bu formal eğitim dönemi, öğrencinin müzikal bilgi ve birikimini temel manada şekillendiren en önemli kurumların başında gelmektedir. Bu bağlamda, araştırmacının ana konusunu oluşturan müzikal performans işlevi de her türlü eğitim kademesinde olduğu gibi GSL'de de önemli bir süreç olarak gösterilebilir” (Börekcı ve Dalkıran, 2020).

Bu tarz kurumlarda bağlama öğretmeni olarak görev yapan eğitimciler, eğitim aldıkları yıllarda bağlama çalmayı öğrenebilmektedir. Ancak başkalarına nasıl aktarılacağını öğrenebilecekleri resmi bir öğretim programı bulunmadığından, bu konuda eksiklik yaşanmaktadır. Bağlama eğitimcilerinin, ileriki dönemlerde kendi öğretim yöntemlerini uygulamaları gerekmektedir. Öğrencilikten öğretmenlik rolüne geçiş yapan eğitimciler, bağlama çalgısının öğretimini bazen deneysel yollarla, bazen usta çırak ilişkisi içerisinde kendisine uygulanan yöntemi deneyerek, bazen de çeşitli metotlara bağlı kalarak uygulamaktadır.

“Cumhuriyet dönemiyle başlatılan ve günümüze kadar süregelen çalışmalara rağmen, günümüzde bağlama enstrümanının öğretimi, icrası ve yapımının bilimsel temeller üzerine oturtularak, ulusal ölçekte tam anlamıyla standardize edilebildiğini söylemek mümkün değildir. Bağlama enstrümanının günümüzde özellikle mesleki müzik eğitimi veren kuruluşlarda (konservatuvarlar, müzik bölümleri vb.) etkin bir şekilde yer almasıyla birlikte, bu çalışmalar hız kazanmakta ve bağlama enstrümanının her anlamda bilimsel temeller üzerine oturtulmasının gerekliliği daha da önem kazanmaktadır” (Karkın, Pelikoğlu ve Haşhaş, 2014).

Ülkemizde günümüz itibari ile bağlama eğitimi üzerine yayımlanmış 140'ın üzerinde öğretim materyali bulunmaktadır. Eğitimcinin bağlama öğretimi için kendi tarzına ve yöntemine uygun öğretim materyalini belirleyip uygulaması bazı durumlarda zaman alabilmektedir. Bu durumun hem eğitimcinin etkin öğretimi için hem de öğrencinin gelişimi için olumsuz etkileri olabilmektedir. Bu çalışmada öğretmen veya akademisyen adayının, öğretmeyi öğrenememesi bir eksiklik olarak görülmüş ve bu çalışmanın yapılması ile profesyonel icranın yanında öğretmeyi öğreten geleceğe dönük bir eğitim programının katılımcı gurubunun önerileri dikkate alınarak planlanması hedeflenmiştir. Ülkemizde bağlama ile alakalı 107 lisansüstü tez, 58 makale, 43 bildiri, 4 kitap, 13 kitap bölümü bulunmaktadır. Yapılan akademik çalışmalarda ders süresinin yetersizliği öğrenci sayılarının yetersizliği gibi konulara ve metot karşılaştırmalarına rastlanmış ancak eğitim yıllarında bağlama öğretmeni adayına öğretmeyi öğretmemeye, bu durumun sebep olduğu sonuçlara, çözümlere ve geleceğe yönelik uzman görüşlerine rastlanamamıştır. Bu durum bu çalışmanın yapılmasını gerekli kılmıştır. Hem etkin öğretim yöntemi için hem de öğrencinin sağlam temellere kurulmuş hızlı gelişimi için iyi bir bağlama eğitimi planlaması göz ardı edilmemelidir. Yüzyıllardır kültürümüzün yapı taşlarından olan bağlamanın gelecekte de özünden uzaklaşmadan varlığını koruyabilmesi için eğitim, tanıtım ve kültürel aktarım anlamında gereken özenin gösterilmesi, bu bağlamda araştırmalar ve çalışmalar yapılması büyük önem arz etmektedir.

“Bağlama/Saz çalgısına ilişkin yapılan lisansüstü çalışmaların, 2000'li yıllardan itibaren gözle görülür derecede artış gösterdiği, asıl ivmesini 2010'lu yıllarda sağladığı ve özellikle son yıllarda da bu artışın devam ettiği belirlenmiştir. Fakat çalışmaların hala nicelik açısından beklenen düzeyde olduğu söylenememektedir. Öte yandan, son dönemlerdeki akademik çalışmaların sayısındaki artışın, kendi içinde çok zengin çalışma disiplinlerine sahip olan bağlama/saz çalgısının güçlü bir literatür ve metodoloji oluşturabilmesi adına oldukça umut verici bir gelişme olduğu söylenebilir” (Gereken, 2022).

Amaç ve Önem

Bu araştırma; bağlama öğretmenlerinin öğrencilik rolleri boyunca deneyimledikleri problemleri, karşılaştıkları zorlukları ürettikleri çözüm yollarını ve öğretmenlik rolüne geçtiklerinde kendi öğrencilerine ne şekilde aktardıklarını, lisans eğitimleri boyunca öğrendikleri bu bilgileri öğretmenlik aşamasında öğrencilere aktarırken ne gibi kolaylık ve zorluklar yaşadıklarını keşfetmeyi amaçlamaktadır. Bağlamanın, yurtiçinde kullanımının yanı sıra, senfonik orkestralarda, Anadolu Rock gruplarında, Pop müzik orkestralarında, Jazz müzik festivallerinde de yer alması kapsam alanının ne kadar geniş olduğunu ve müzik camiası açısından ne kadar önemli bir çalgı olduğunu göstermektedir. Özellikle günümüzde hemen her dinlediğimiz müzikte bağlama çalgısının sesini duymamız mümkün. Bu bağlamda bu denli yaygın bir çalgının literatür açısından da tanıtılıp özendirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Problem Cümlesi

Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde, araştırmaya konu olan problem cümlesi; “Uzun sap Bağlama Eğitim Sürecinde Öğrencilik Rolünden Öğretmenlik Rolüne Geçiş Nasıl Olmaktadır?” olarak belirlenmiş ve bu cümlenin yön verdiği çalışmaya aşağıda belirtilen alt problemler ile yanıtlar aranmaya çalışılmıştır.

Alt Problemler

Bağlama Öğretim Sürecinde Öğrencilikten Öğretmenlik Rolüne Geçişte Bağlama Öğretmenlerinin;

1. Karşılaştıkları sorunlar nasıldır?
2. Sorunları ortadan kaldırmak için buldukları çözüm yolları nelerdir?
3. Lisans eğitimleri boyunca kazandıkları öğrenme yöntemleriyle, deneyerek keşfederek buldukları öğretme yöntemleri arasındaki benzerlikler nelerdir?
4. Bağlama öğretim yönteminin geleceği hakkındaki önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel bir araştırma tekniği olan fenomenolojik (Marshall ve Rossman, 2014) bir desende yürütülmüştür. Bağlama eğitimcilerinin bağlama öğretiminde öğrencilikten öğretmenlik rolüne geçişlerinde yaşadıkları deneyimlerine odaklanan bu çalışmadaki nitel fenomenoloji tasarımı, doğrudan katılımcıların kendi ifadeleri çerçevesinde ortaya koyulmuştur. Fenomenolojik araştırma, bireyin deneyimlerini temel alan ve yaşanmış deneyimlere odaklanarak toplumsal olguları yorumlamayı amaçlayan güçlü bir nitel araştırma desendir. Bu araştırma yaklaşımı, sosyoloji başta olmak üzere psikoloji, sağlık bilimleri, eğitim ve diğer çeşitli disiplinlerde sıklıkla kullanılmaktadır. Fenomenolojik araştırmada, araştırmacılar bireylerin kişisel deneyimlerini, duygularını, düşüncelerini ve yaşantılarını anlamayı hedefler. Bu yöntem, bireyin bakış açısına ve öznel algılamalarına vurgu yaparak, derinlemesine ve anlamlı bilgiler elde etmeyi sağlar. Araştırmada, katılımcılarla birebir görüşmeler yapılır, odak grupları oluşturulur veya günlük tutma gibi kişisel belgelere başvurulabilir. Bu sayede, bireylerin yaşantılarına doğrudan erişim sağlanır ve katılımcıların kendi ifadeleriyle deneyimlerini anlatmalarına olanak tanınır (Cresswell, 2018).

Katılımcı Grubu

Araştırmanın katılımcı grubunu resmi kurumlarda görev yapan bağlama öğretmenleri ve akademisyenler oluşturmaktadır. Toplamda 9 kişiden oluşan katılımcı grubu belirlenirken müzik öğretmeni ve akademisyen olarak görev yapan bireylerin lisans dönemlerinde ana çalgı branşlarının bağlama olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca Güzel sanatlar liseleri dışında Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokul ve liselerin müfredatlarında bağlama eğitimi dersi olmadığı için öğretmenlerin okullarında açılan kurslarda bağlama eğitimi veriyor olmalarına dikkat edilmiştir.

Katılımcı bilgileri Tablo 1 ve 2’ de ayrıntılı olarak sunulmuştur. Buna göre, katılımcıların görev yaptıkları kurumlar, görev süreleri ve eğitim durumları gibi demografik bilgileri şu şekildedir;

Tablo 1. Katılımcı Grubunun Görev Yaptığı Kurumlar

Kurumlar	F	Yüzde (%)
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi	1	11,1
Alanya Halk Eğitim Merkezi	1	11,1
Antalya Akdeniz Üniversitesi	1	11,1
Denizli Hakkı Dereköylü Güzel Sanatlar Lisesi	1	11,1
Konya/Seydişehir Şehit Muhsin Kiremitçi Fen Lisesi	1	11,1
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	2	22,3
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	1	11,1
Osmaniye Abdurrahman Keskiner Güzel Sanatlar Lisesi	1	11,1
Toplam	9	100

Tablo 1’ e göre, görüş bildiren katılımcılar; %11,1 Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, %11,1 Alanya Halk Eğitim Merkezi, %11,1 Antalya Akdeniz Üniversitesi, %11,1 Denizli Hakkı Dereköylü Güzel Sanatlar Lisesi, %11,1 Konya/Seydişehir Muhsin Kiremitçi Fen Lisesi, %22,2 Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, %11,1 Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi ve %11,2 Osmaniye Abdurrahman Keskiner Güzel Sanatlar Lisesi olmak üzere çeşitli üniversite, halk eğitim merkezleri, güzel sanatlar liseleri ve fen liselerindeki öğretim elemanları ve öğretmenlerden oluşmaktadır.

Tablo 2. Katılımcı Grubunun Demografik Bilgileri

		F	Yüzde (%)
Unvan	Dr. Öğretim Üyesi	2	22,3
	Öğretim Görevlisi	3	33,3
	Öğretmen	4	44,4
	Toplam	9	100
Deneyim	1-5 yıl	0	0
	6-10 yıl	2	22,3
	11-15 yıl	6	66,6
	16-20 yıl	1	11,1
	21 yıl veya daha fazla	0	0
	Toplam	9	100
Eğitim Seviyesi	Doktora	2	22,3
	Yüksek Lisans	3	33,3
	Lisans	4	44,4
	Toplam	9	100

Tablo 2’ye göre, araştırmaya katılan bağlama öğretim elemanları ve öğretmenlerin unvan bilgilerine göre, %22,3’ü Dr. Öğr. Üyesi, %33,3’ü Öğretim görevlisi ve %44,4’ü Öğretmenlerden oluşmaktadır. Kıdem düzeylerine bakıldığında ise, %22,3’ü 6-10 yıl, %66,6’sı 11-15 yıl ve %11,1’i 16-20 yıl olduğu görülmektedir. Öğrenim

düzeyleri dikkate alındığında ise, %22,3'ünün Doktora, %33,3'ünün yüksek lisans ve %44,4'ünün lisans derecesine sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, araştırmada görüş bildiren katılımcıların kıdem ve öğrenim düzeyleri dikkate alındığında yeterince deneyimli oldukları söylenebilir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. İlgili literatür taraması sonucunda araştırmada ulaşılabilecek hedeflere ilişkin belirlenen sorular (Ek-1) hazırlanarak uzman görüşüne sunulmuştur. Görüşme formunun kapsam geçerliği alan uzmanlarının yönlendirmeleri sonucunda sağlanmıştır. Görüşmeler uzman kişilerle ve birebir olarak yapılmıştır. Görüşmeler uzmanlarında rızası dahilinde ses ve görüntü kaydına alınmıştır. Görüşme süreleri 45-60 dakika arasında değişmektedir. Yapılan görüşmede katılımcıların kimliğinin gizli kalacağı belirtilmiştir. Araştırmada veri toplama işlemi 2022-2023 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilmiş ve 180 gün sürmüştür.

“Yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği, ihtiyaç duyulduğunda görüşülen kişi ile iletişim kurmada derinlere inebilmeyi, kendini daha net, anlaşılır ifade edebilmeyi, soruları belirlenen amaç çerçevesinde yönlendirebilmeyi gerektirir” (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2021). “Bunu sağlamak için, görüşmeci görüşme sürecinde katılımcının verdiği cevaplar doğrultusunda önceden belirlenen sorular üzerinde değişiklik yapabilmektedir” (Yıldırım ve Şimşek, 2013). “Görüşmede yer alacak soruların biçimine karar verirken, öncelikle göz önünde bulundurulması gereken soruların nasıl uygulanacağıdır. Yüz yüze görüşme, görüşmecinin, görüşülen kişi ile olumlu ve iyi bir bağ kurmasını sağlar. Görüşmeciye hem dinleme hem de gözlem yapma olanağı verir. Diğer veri toplama yöntemlerine göre daha karmaşık soruların sorulmasını sağlar” (Büyüköztürk ve diğ., 2008).

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile irdelenmiştir. Nitel araştırmalarda veri analizi, toplanan verileri yönetilebilir parçalara ayırmayı, kalıpları çözümlenmeyi ve elde edilen veri setini sentezlemeyi içerdiğinden (Bogdan ve Biklen, 2007), bu aşamada araştırmacılar elde ettikleri zengin veri kaynaklarını anlamlı ve sistematik bir şekilde çözümlenmek için çeşitli yöntemler kullanmaktadır. Nitel araştırmalarda verilerin analizinde yaygın olarak kullanılan bir yöntem ise içerik analizidir. İçerik analizi, toplanan verilerde ortaya çıkan temaları ve kalıpları belirlemeye yönelik bir analitik süreçtir. Araştırmacılar, sözlü veya yazılı metinlerdeki içerikleri dikkatli bir şekilde inceleyerek ortaya çıkan anlamları ve temaları tanımlamak için içerik analizi yöntemini kullanır. Bu yöntem, verilerdeki tekrarlanan kavramları, eğilimleri ve bağlamları belirlemek için sistematik bir şekilde yaklaşır ve nitel araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini artırır. Veri analizinde içerik analizinin kullanılmasının bir avantajı, araştırmacıların karmaşık veri setlerinde derinlemesine bir anlayışa ulaşabilmesidir. Bu yöntem, araştırmacılara, katılımcıların deneyimlerinin öznel ve sosyal bağlamlarını anlamak için gerekli bilgileri sağlar. Araştırmanın, belirlenen amaç ve problem durumu doğrultusunda kurgulanan alt problemlerle bağlantılı olarak hazırlanan görüşme soruları çerçevesinde elde edilen verilerdeki konuyla doğrudan veya paralellik taşıyan görüşler metinleştirilmiştir. Konuşma dilinden kaynaklanan cümlelerdeki bazı yapısal eksiklikler ve hatalar, cümlelerin anlamı değişmeyecek şekilde düzeltilerek aktarılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar daha ayrıntılı bir bakış sergilenmesi açısından görüşme soruları çerçevesinde sunulmuştur.

1. “Öğrencilikten öğretmenlik rolüne geçişte uzun sap bağlama eğitimi sürecinde çoğunlukla karşılaştığınız sorunlar nelerdir?” Sorusuna ilişkin bulgular ve yorum.

“Bilindiği üzere bağlama yapısı gereği yıllar boyu hep usta-çırak ilişkisiyle, gösterip yaptırarak, duyarak ve tekrar edilerek süregelmiş bir halk çalgısıdır. Bu nedenle yıllardır nota kullanılmadan ve duyulduğu gibi çalınmaya çalışılan bağlamanın notayla öğretim yöntemi konusunda sıkıntılar yaşadım” (K1).

“Uzun sap bağlama akort sisteminde en alt tel grubu dediğimiz La telinin aslında piyano ya da akort cihazında Si veya Do sesi alınarak akort edildiğini ama bağlama çalınırken bu alt tel grubunun La teli olarak kabul edildiğini, notalarında buna göre okunup çalınması gerektiğini buna da Türk

müziğinde “göçürme” (transpoze) denildiğini çok iyi biliyor fakat öğrencilere örneklerken ve anlatırken problemler yaşıyordum” (K2).

“Güzel sanatlar lisesi çıkışlı olmamın da verdiği bir güçle bağlama derslerinde hocalarımla deşifre, kulaktan bağlama öğretimi konularında hiçbir sıkıntı yaşamıyordum ama öğrenenden öğreten kısmına geçtiğimde ilk önce bağlamanın neresinden anlatmaya başlayacağım konusunda nasıl yaparsam daha akademik ve kalıcı bir eğitim sağlarım konusunda sürekli ikilemler yaşıyordum” (K3).

“Öğretmenlerin sadece metot ve repertuvar türküleri odaklı ilerlemesi öğrencinin yaşı veya müzik tarzı gereği bağlamayı içselleştirmesi ve kendi dünyasında anlamlandırması açısından zorlanmasına sebep olmaktadır. Günümüzde yeni kaleme alınan kitaplar mevcut olmasına rağmen yine onlar arasında da bazı fikir ayrılıkları ve bağlama tekniği ile ilgili sorunlar bulunmaktadır” (K4).

“Öğretici, mesleki yeterlilik ileri seviye bağlama öğreticiliği gibi konulardan önce eğer eksiği varsa, yaşam standardı, uyku düzeni, beslenme düzeni gibi olguları tamamlamalıdır. Daha sonra diğer konulara çözüm aramalıdır” (K5).

“Bağlama öğretiminde kullanılan metotları incelediğimde genel geçer kullanılan bir kaynak olmadığını gördüm. Bağlama hocalarının çoğu birer kaynak kitap yayımlamış ve hepsinde aynı terimlere farklı isimler vermişti. Örneğin;

Aşağı ve yukarı yönlü mızrap işaretleri bir kaynaktan “∨, ∧” şekillerindeyken, başka bir kaynaktan aynı mızrap yönleri “↓, ↑” şeklinde gösterilmiştir. Buda literatür açısından anlam karmaşası doğurmaktadır” (K6).

“Karşılaştığım en büyük sorunlardan birisi emek harcanmadan bağlama öğrenilmek istenmesidir. Bağlama öğretimi sığ kalıplara empoze edilip birkaç ayda halledilip bitecek bir konu ya da ders değildir. Diğer bir sorun olarak kaynaklarda da büyük fikir ve yöntem ayrılıkları bulunmaktadır” (K7).

“Mesleğe başladığımdan beri birçok uzun sap bağlama metodu araştırdım inceledim. Fakat araştırdığım metotlarda gördüğüm kadarıyla yörelerin tavırlarını örnekleyen parçalara ilişkin herhangi bir zorluk sırasının olmayışı, etütlerdeki kolaydan zora ilkesinin göz ardı edilmesi, terminolojideki taksonomi ilkesinin kullanılmaması gibi durumlar karşımıza en büyük problem olarak çıkmaktadır” (K8).

“Mesleğe yeni başladığım dönemde her türlü problemleri metot mevcuttu. Buda öğrencilerin bağlamadaki genel kavramları (çarpma, çekme, tavır, ters mızrap vb.) anlamalarını ve uygulamalarını son derece güçleştiriyordu” (K9).

Alan uzmanlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda uzmanların birçoğu yol gösterici kaynak kitapların artması gerektiğini ifade etmişlerdir. Uzun sap bağlamanın teorik alt yapısının geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Alan uzmanları kaynaklardaki aynı terimlerin paralel adlandırılması gerektiğini vurgulamışlardır. Kökleri Orta Asya’ya dayanan bağlama çalgısının günümüze kadar gelişi önemli dezavantajları da beraberinde getirmiştir. Örneğin bağlamanın öğretimi hem meşk yoluyla (usta-çırak yoluyla) hem de notaya bağlı kaynaklarla sağlanabiliyor olması öğrenim kısmında kargaşa yaratmaktadır. Bu durum öğrencilere notasyonun yanında duyarak ve izleyerek çalışma imkânı sunması açısından ise oldukça avantajlı bir durumdur. Fakat bağlamanın icrası gereği 32’lik 64’lük 128’lik notalarında sıklıkla kullanılmaktadır. Bu notaları okuyup anlayabilmek için teorik bilgi sahibi olmak gerekmektedir.

2. “Karşılaştığımız sorunları çözmek için bulduğunuz çözüm yolları nelerdir?” Sorusuna ilişkin bulgular ve yorum.

“Bu sorunları ortadan kaldırmak için öncelikle bağlama eğitimine başlarken öğrencilerime nota eğitimi verdim. Nota ve gerekli temel bilgilerin üzerine usta-çırak yöntemiyle bağlama öğretmek daha anlamlı bir hale geliyordu” (K1).

“Öncelikle öğrencilerime uzun sap bağlamanın akort sistemini anlatabilmek için teorik müzik bilgilerini ve notaları öğrettim. Uzun sap bağlama akort sisteminde en alt tel grubu dediğimiz La telinin aslında piyano ya da akort cihazında Si veya Do sesi alınarak akort edildiğini ama bağlama çalınırken bu alt tel grubunun La teli olarak kabul edildiğini, notalarında buna göre okunup

çalışması gerektiğini buna da Türk müziğinde “göçürme” (transpoze) denildiğini anlamaları kolay ve kalıcı oldu” (K2).

“Meslekte tecrübe ve deneyim kazandıkça metotlar yardımıyla kendi anlatım şekillerimi geliştirdim. Her öğrencimin bağlama konusunda eksik olduğu bölümler üzerinde biraz fazla duruyor, anlama ve anladığını pekiştirmesini sağlıyordum” (K3).

“Bu sorunlara çözüm bulmak için bağlama öğretiminde deneme yanılma yöntemi kullanarak öğrencinin bireysel gelişim özellikleri, öğrenme hızı, müziksel yeteneğini de göz önünde

bulundurarak parça parça ve aşamalar halinde ilerlemeye çalışıyorum. Öğrencinin dinlediği duyduğu seveceği şarkıları bağlama için notaya alıp öğrettiğimde hem öğrenciyi bağlamadan soğutmamış, bağlamaya ilgi duymasını sağlamış hem de vermem gereken kazanımı aktarmış oluyorum” (K4).

“Bir eğitimcinin öncelikle iyi bir yaşam standardına sahip olması gerekmektedir. Uyku düzenine, beslenmesine, çalgısal gelişimine katkı sağlayacak egzersizleri rutin bir şekilde uygulamaya özen göstermesi uygulamıyorsa derhal bu bağlamda kendini geliştirmesi gerekmektedir. Sorunları ortadan kaldırmanın öncelikli ve en önemli yolu budur” (K5).

“Her hocanın kendi öğrendiği yöntemlerle bağlama öğretmesinden ziyade bu işin sağlam temellere dayanan bir kaynağı olursa sorunların çoğunun ortadan kalkacağı kanaatindeyim. Kısacası bilimsel çalışmalar yoluyla, belirsizlikler içermeyen metotlar hazırlanırsa bağlama öğretimi daha kolay ve sorunsuz hale gelir” (K6).

“Doğru teknikte bağlama çalabilmek için metotlardaki sıkıntıdan önce iyi bir nota okur yazarı olmak gerekir. Çünkü nota tüm müzik dünyasının ortak dilidir. Hangi ülkeye giderseniz gidin oradaki insanların dilini bilmeseniz bile nota sizi müzik yapmak için ortak bir paydada buluşturur” (K7).

“Öğrencilerin bağlama çalarken fiziksel olarak zorlandıkları durumlarda fizyoterapist arkadaşlarımdan çok destek aldım. Ayrıca alanda uzun sap bağlama için yazılmış metotların neredeyse tamamını edindim. Öncelikli çözüm olarak farklı yaş grupları ve seviyeler için, geçerli ve güvenilirliği ispatlanmış bir uzun sap bağlama metodu geliştirilmelidir” (K8)

“Seviyeye uygun eserler seçerek, çarpma, çekme, bağlı çalma, parmak numaralarını pozisyonlara göre kullanma, mızrap yönlerine dikkat etme, gibi kavramları göz önünde bulundurarak öğrencilerin hazır bulunuşluk derecelerine göre eserler ve etütler notaya aldım” (K9).

Uzmanlar kazanımların öğretme merkezli değil öğrenen merkezli olması gerektiğini vurgulamışlardır. Uzmanlar öğrencilerin bağlama çalarken fiziksel olarak zorlandıkları durumlarda fizyoterapist uzmanlarından yardım aldıklarını ifade etmişlerdir. Alan uzmanları günümüzde var olan metotların daha sistematik ve gruplandırılmış hale getirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca uzun sap bağlamada “La” teli denilen telin akort cihazına göre “Si” ya da “Do” sesine ayarlanması gerektiğinin öğrenciye anlatılmasının önemli olduğu tespit edilmiştir. Çünkü göçürme (transpoze) konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan bireyler, diğer enstrümanlarla düet yaparken beraber çalacakları eserin tonunun bağlamada hangi perde ve arızalara karşılık geldiğini bilmeden eser icrası yapamayacakları kanısına ulaşmıştır. Öte yandan her öğrenci için aynı çözüm yollarını kullanmak doğru bir yaklaşım değildir. Çünkü her öğrencinin konuları tek bir anlatım tarzıyla kavramakta zorluk çekeceği düşünülmektedir. Bağlama öğretimi genellikle birebir olarak yapıldığı için disiplinler arası konuların anlatıldığı şekilde tekdüze anlatımın yararlı olmayacağı düşünülmektedir. Bağlama öğretimiyle ilgili farklı anlatım tarzları geliştirmek, her öğrencinin anlama eşiğini ve eksik olduğu noktaları belirleyerek buna göre öğretim yapmak, öğrenciler açısından faydalı olacağı gibi öğretmenin de sorunlarla karşılaşma oranını azaltacağı düşünülmektedir.

3. “Farklı müzik kültürüne sahip öğrencilerin, aşına olmadıkları yörelerin tavırlarını icra ederken zorlandıkları aşamalarda geliştirdiğiniz çözüm yolları nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum.

“Bu konuda öğrencilerin zorlandığı aşamalarda nota okumayı bildikleri için kolay bir şekilde ilerledim. Zorlanılan aşamaları yavaş ve aşamalı şekilde aktardım. Öğrencilerimde bu sayede yabancı oldukları yöreleri daha kolay anlayıp çalmaya başladılar” (K1).

“Öncelikle öğrencilerimin yabancı oldukları yörelerin kolay parçalarını onlara dinlettim. Çünkü o yöreye aşına olabilmeleri için öncelikle yöre müziği ve kültürü hakkında bilgileri olması gerekliydi.

Daha sonra yöre tavırlarını öğretirken kolaydan zora eserler seçerek öğrencilerimin zorlandıkları aşamalarda parça parça ve yavaş bir öğretim yöntemi sağladım. Doğru teknik, doğru mızrap yönleri, doğru parmak numaralarıyla ilerlemeleri için nota öğretim yöntemini kullandım” (K2).

“Öğrencilere yöre tavırları aktarırken zorlandıkları aşamalarda bol bol dinleme ödevleri verdim. Aynı zamanda adım adım ilerlemeye çalıştım. Bir parçayı bütünüyle deşifre ettirip çaldırmak yerine önce dinletip daha sonra eser içindeki kalıp tavrı gösterip yaptırarak aşamalar halinde birleştirip öğretmeye çalıştım” (K3).

“Müzik dinleme ödevleri, halk oyunu şekillerini izleme ödevi veriyorum. Çünkü eserlerin halkoyunları ve ritimlerine göre mızrap vuruşları atıyoruz. Bu hissiyatın öğrencide oluşması için öncelikle iyi bir dinleyici ve gözlemci olması gerekiyor. Daha sonra parça parça ve bölümler halinde eserleri kolaydan zora öğrencilere öğretiyorum” (K4).

“Öğrencime o tavrda icra edilen yöre türkülerini içeren eserleri tam 15 gün dinletiyorum. Öğrencinin yörenin ritmik yapısını, daha önce duymadığı yöresel çalgının sesini, hançereleri, gırtlakları duyarak içselleştirip kanıksaması gerekmektedir. Hemen eserin tamamını deşifre etmek yerine cümle ve motifler halinde sindirerek bitirmeye çalışıyoruz” (K5).

“Bu aşamada da öğrencilere bol bol yöre eserlerini dinleterek ve yörenin tavrını örnekleyen küçük egzersizler yoluyla bu zorlukları aşmaya çalışıyorum. Kısaca öğrencinin temel tartım kalıplarını bilmesi ve nota bilgisi olması bu bağlamda oldukça büyük öneme sahiptir” (K6).

“Kombinasyonlarımız, alt ve üst mızrap yönleri oturduğu zaman genelde tavr ve yörelerde problem yaşamıyoruz. Öğrencilerimize önce nota bilgisini ve temel mızrap şekillerini doğru öğreterek bu tür zorlukların üstesinden gelebiliriz” (K7).

“Bu zorluklarla ilgili öğrencilerimle çoğu zaman parçadan bütüne doğru ilerledik. Saatler boyunca belirli yerleri belirli tavr egzersizlerini çalıştığımız zamanlar oldu. Tavırlar kavrandıktan sonrada o yöreyle ilgili bol bol eser çalışılması, yöreyle ilgili tüm çarpma, çekme, mızrap ve kaydırma hareketlerinin görülmesi gerekiyor. Bu şekilde ilerlediğim öğrencilerimin tamamında da olumlu sonuçlar aldım” (K8).

“Batı müziğinde kullanılan imgeler Türk müziğindeki metotlarda sağ eldeki ritmi tam örnekleyen tartım özellikleri yazılmadığı için sıkıntılar yaşanabiliyor. Bunun için artık tavırları daha ayrıntılı şekilde örnekleyen notasyonlar mevcut. Bizde eksik olan yerleri kendimiz notaya alarak öğrencilere anlatmaya, aktarmaya çalışıyoruz” (K9).

Alan uzmanlarının çoğu öğrencilerde eksiksiz nota bilgisi olması gerektiğini ifade etmektedirler. Uzmanların birçoğu o tavrda icra edilen yöre türkülerini içeren eserlerin öğrencilere dinleme ödevi olarak verilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Alan uzmanları eserin tamamını çalıp bitirmek yerine cümle ve motifler halinde çalışılması gerektiğini ifade etmektedirler. Ayrıca alan uzmanlarının birçoğu belirli noktalarda kendileri nota yazmak durumunda kaldıklarını ifade etmektedirler. Uzmanların belirttikleri bulgulara göre, bağlama eğitiminin birebir yerine grup halinde verilmesi öğrenme hızları bakımından birbirlerinden bağımsız ilerleyen öğrenciler açısından dezavantajlı bir durumdur. Aynı zamanda öğretmenin ekibin kontrolünü ve hızını sağlamada güçlük çekeceği düşünülmektedir. Ayrıca farklı müzik kültürüne sahip öğrenciler hiç bilmedikleri bir yörenin tavrını ve müzikal yapısını öğrenirken eserlerin kolaylık sırasının, öğrencinin hazırbulunuşluk derecesinin ve ders sırasında kullanılan çalgıların kalitesinin de öğrenme hızını olumlu ya da olumsuz etkileyebileceği yorumu yapılabilmektedir. Alan uzmanlarının belirli noktalarda nota yazmak durumunda kalması da bazı metotların tartışılabilir olduğunun bir göstergesidir.

4. “Öğrencilik yıllarınızda usta-çırak (meşk) yöntemi kullanılarak yetiştirildiyeniz bu yöntemin avantaj ve dezavantajları nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum.

“Uzun hava ve bozlak tavrını içeren ezgileri meşk yöntemi kullanarak çalıştık. Belirli ileri düzey nüansları daha hızlı ve kalıcı olarak öğrenmemi sağladı. Fakat tabi ki tüm öğrencilik dönemim boyunca meşk sistemiyle yetiştirilmedim. Bazı parça ve yörelerde daha etkili ve anlamlı bir yol olduğumu gördüm” (K1).

“Genelde notalardan anlaşılması zor olan uzun hava, bozlak, Konya tavrı gibi yöre ve tavırlarda belirli nüansları ve süslemeleri yapabilmek için bu yöntemi kullandık. Bu gibi durumlarda ne kadar etkili bir yöntem olsa da tamamen bu yönteme bağlı kalındığında da teorik müzik bilgileri açısından problemler doğurabileceği aşıkardır” (K2).

“Bu yöntem sayesinde notalardan elde edemeyeceğim bilgilere sahip oldum. Fakat bu yönteme sürekli bağlı kalındığında bağlamada notasyon ve teknik gibi konular ötelenmiş ve rafa kaldırılmış oluyor. Bu yüzden gereği kadar kullanıldığında çok etkili işe yarar bir yöntemdir. Gereğinden fazla kullanıldığında ise bir bağlama öğreticisini sığlaştıracak ve yozlaştıracak bir yöntem olduğunu düşünüyorum” (K3).

“Meşk sisteminin tek eleştirilen noktası yazılı olmayan bir yöntem olmasıdır. Bilim konusunda eksikleri olan bir yöntem olsa da sanat konusunda katkıları göz ardı edilemeyecek kadar fazladır. Çünkü Türk Halk Müziğindeki hissederek icra etme, esere duygu katarak, yorumlayarak icra etme gibi duyguları aktarabilmek bazen kitaplarla mümkün olmamaktadır. Ayrıca meşk yönteminde çırak ustasından sadece bağlama çalmayı değil edep, adap, ilim, irfan, efendilik, saygı, hürmet gibi durumları da örnek almakta ve öğrenmektedir” (K4).

“Avantajları; bu yöntemde çırak ustasını birebir her yönüyle kendine rol model olarak alabilmektedir. Dezavantajları; eğer usta bağlama konusunda eksik ve hatalı bilgilere sahip ise çırağında da aynı hasarları bırakabilir. Çırak da usta olduğu dönemlerde yanlış öğrendiklerini öğrencilerine aynı şekilde öğretecektir. Buda bir silsileye yol açarak müzikal ve kültürel dezenformasyona sebep olabilir” (K5).

“Avantajı; genelde bu yöntem izlenerek yetiştirildiğim için eserlere farklı yorumlar katma konusunda problem yaşamıyorum. Dezavantaj olarak ise ben öğrencilik yıllarımda hep bu yöntem kullanılarak yetiştirildiğim için öğrencilik yıllarımda nota deşifre ederek yetmiş bir öğrenciye göre eseri notadan daha geç deşifre ediyorum” (K6).

“Dezavantaj olarak, tariflerle yapılan bağlama eğitiminin yanlış olduğunu görmüş oldum. Büyük senfoni orkestralarında bağlamaya yer verildiğinde kesinlikle notaya bağlı kalması, orkestranın bütünlüğünü ve yürüyüşünü bozmaması istenir. Avantaj olarak, metodoloji bilindiği zaman meşk yöntemi de etkili bir yöntemdir” (K7).

“Meşk yönteminin en büyük avantajı müzikal hafızayı tamamen geliştirmesidir. Çırak ustasından birçok şeyi aldığı gibi müzikal hafızasını da sürekli geliştirmekte ve bir zaman sonra duyduğu ezgiyi bir kerede yanlışsız çalar hale gelmektedir. Bağlamayla ilgili bazı ileri düzey pasajlar, hareketler ve bazı pozisyonlar notasız çalındığında tekniğe aykırı çalınmaktadır” (K8).

“Avantajları; bağlama çalgısı geleneksel bir çalgı olduğu için içerisinde usta çırak yöntemini her zaman barındırmaktadır. Fakat dezavantaj olarak farklı öğretim yöntemleriyle yetiştirilen öğrenciler bir araya gelip eser çalmaya çalıştığında bağlama çalgısının müzik bünyesinde bir sınıfa dahil olamamasına yol açıyor. Bu yöntemin daha ortak bir metodolojik zemine oturtulması gerektiğini düşünüyorum” (K9).

Alan uzmanlarının birçoğu avantaj olarak, usta-çırak yönteminin kullanılmasının müzikal hafızayı tamamen geliştirdiğini ifade etmektedirler. Ayrıca uzmanlar, meşk yönteminde çırağın ustasından sadece bağlama çalmayı değil edep, adap, ilim, irfan, efendilik, saygı ve hürmet gibi konularda ustaların çıraklarına her yönüyle rol model olduklarını belirtmektedirler. Alan uzmanlarının birçoğu dezavantaj olarak, usta çırak yönteminin nota bilinmeden kulaktan, kara düzen uygulanmaya çalışılmasının büyük problemler doğurduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca uzmanlar sürekli bu yöntemle bağlama öğrenen, nota bilgisi az olan bireylerin bazı ileri düzey pasajları notayla çalmaya çalıştıklarında teknik ve pozisyonlar konusunda zorlandıklarını ifade etmektedirler. Uzmanların ifadelerine göre, bu yöntem sadece usta ve çırağın bulunduğu alanlarda çırak açısından avantajlı bir durum olabilmektedir. Ayrıca bazı eser yapılarında bulunan çarpma, çarpma, çekme ve tavır hareketlerinin meşk yöntemiyle daha hızlı kavranabilmesi de bir yönden avantaj sağlayabilmektedir. Fakat bağlama orkestrasıyla yapılacak çalışmalarda ya da bağlamanın da dahil olduğu senfoni orkestrası çalışmalarında bu yöntemin dezavantajlarının da olduğu yorumu yapılabilmektedir. Ayrıca sürekli bu yöntemle bağlama öğrenen bireylerin

teorik bilgilerden uzak kalması ve notayla eser çalışması yaparken zorlanması, müzik dünyasının ortak dili olan nota okur-yazarlığı konusunda dezavantajlı bir durum olduğu görülmektedir.

5. “Uzun sap bağlamının özellikle orta ve ileri seviye öğretiminde yalnızca yazılı kaynaklara bağlı kalınarak aktarımının avantaj ve dezavantajları nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum.

“Dezavantaj olarak, Türk müziğimizde notalarla ifade edilmesi zor olan bazı hareket ve nüanslar vardır. Bu nüanslar uygulamalı olarak mutlaka öğrenciye birebir gösterilmelidir. Çünkü belirli eserlerin yörelerine göre metronom farkları duraklama yerleri bulunmaktadır. Bunlar hislere göre yapılan uygulamalardır. Öte yandan avantaj olarak ise yazıya döküldüğünde uygulanan nüansların, notaların, tavırların ölümsüzleştirilmesi ve kuşaktan kuşağa kolayca aktarılabilmesi mümkün olmaktadır” (K1).

“Avantaj olarak, öğretilecek nüansların ve eserlerin gelecek nesillere ışık tutması açısından yazılı kaynakların önemi büyüktür. Dezavantaj olarak, özellikle uzun hava ve bozlaklarda notalarla

anlaşılacak dinleyerek ve göstererek tekrarlanarak yapılacak birçok pasaj, nüans ve hareket bulunmaktadır” (K2).

“Dezavantaj olarak, yöreye yabancı, nüansları ve tavırları bilmeyen bir kişinin sadece yazılı kaynaklara bağlı kalarak herhangi bir eseri çalmaya çalışması durumunda süslemeler, nüanslar ve çarpmalar tam oturmaz. Çünkü müziğimiz gereği belirli durumların notadan bağımsız olarak hissederek yörenin özelliklerini bilerek icra edilmesi gerekmektedir. Avantaj olarak, iyi notasyon yapıldığı ve bunun üzerine çalışıldığı zaman yazılı kaynakların önemi büyüktür. Ayrıca doğru notasyonların gelecek nesillere de bilgi kirliliği olmadan ışık tutacağı kanaatindeyim” (K3).

“Avantaj olarak doğruluk şüphesi olmayan yazılı kaynakların kullanılması oldukça etkilidir. Türk müzik enstrümanı olan bağlamının işlevselliğini ve nüans hareketlerini ifade edeceği terimlerin literatüre kazandırılması önemlidir. Dezavantaj olarak batı müziği nüans terimlerinin Türk müziğine aktarım yapılarak kullanılmasını doğru bulmuyorum. Çünkü bahsi geçen çalgı batı müziği çalgılarından çok daha büyük bir ses aralığı ve koma sistemine sahiptir” (K4).

“Yazılı kaynaklara bağlı kalınarak çözümlenmesinin bir dezavantajını görmüyorum. Çünkü metotlar oluşturulurken belirli bir deneyim, gözlem, süreç sonucu oluşturuluyor. Dolayısıyla bu durumun metotlarda yazılı olarak gösterilmesi gereklidir. Fakat metodun giriş kısmında bu terimler ve işaretler öncelikle öğrenciye tanıtılmalı birer cümleyle işaretlerin ne işe yaradığı anlatılmalıdır. Daha sonrada uygulanması muhtemeldir” (K5).

“Yörelerin ve tavırların belirli nüans ve çarpmalarına yabancı olan bir kişi için notalardan bakarak çözümlenmesi bence büyük bir avantajdır. Yazılı kaynakların bulunması Türk müziğinin gelişmesi açısından da önemlidir. Yörenin müzikal özelliklerini bilen bir kişinin parçayı notadan çalarken duygusunu katmak istediği zaman sınırlılıklar yaratması açısından da dezavantaj anlamına gelmektedir” (K6).

“Kişinin metodolojik olarak notaları görmesi, icra ettiği eserin, yapmaya çalıştığı tavrın, nüansın bir bilimselliği olduğunu fark etmesi açısından avantajlıdır. Dezavantaj zamana ayak uydurmamaktır. Bugün doğru denilen bir durum sonraki gün yeni bir tez ortaya atıldığında aslında yanlış olabilmekte ve daha doğru bir terimin üretilbileceği gerçeği görülmektedir” (K7).

“Dezavantaj olarak kişiyle birebir uygulamalı öğretim yapılmadığı takdirde belirli nüans, çarpma ve tavırların doğru teknik ve kaliteyle çalınması olanaksızdır. Eğer notasyon doğru yapılmış ise nüanslar, çarpmalar ve yöre tavırlarında hiçbir eksik ya da hata yok ise yazılı kaynağı edinen herkesin bilgi sahibi olabilmesi açısından da avantajlı bir durumdur” (K8).

“Bizim alanımız geleneksel müzik olduğu için bazı ifadeleri işaretlerle, sadece yazılı şekilde aktarmak çok fazla mümkün olmamaktadır. Çünkü bu nüansların hissederek ve dinleyerek özümsemesi gerekmektedir. Bu yüzden yalnızca yazılı kaynaklara bağlı kalmak bir dezavantajdır” (K9).

Alan uzmanlarının birçoğu dezavantaj olarak, bazı hareket ve nüansların duyarak, görerek ve hissederek aktarımının daha başarılı olacağını ifade etmektedirler. Alan uzmanları yazılı kaynaklar destek olarak kullanılsa da sürecin tamamında yeterli olmayacağını ifade etmektedirler. Alan uzmanları kişinin metodolojik olarak notaları görmesi, icra ettiği eserin, yapmaya çalıştığı tavrın, nüansın bir bilimselliği olduğunu fark etmesi açısından

avantajlı olduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca doğru notasyonların gelecek nesillere de bilgi kirliliği olmadan ışık tutacağını ifade etmektedirler. Bu ifadelerle göre, Türk halk müziği türleri içerisinde bulunan, ağırlıklı olarak yorum ve doğaçlama becerisiyle ölçsüz olarak icra edilen uzun hava, bozlak, hoyrat, ağıt gibi durak sesleri ve makamı olan, belirli bir notaya indirgenmemiş eserleri sadece yazılı kaynaklardan yararlanarak anımsamaya çalışmak oldukça zor ve dezavantajlı bir durumdur. Öte yandan gelecek nesillere ışık tutacak yazılı kaynaklarında olması, bağlamanın kullanım alanının yaygınlaşması ve tanıtılması açısından da önemli bir durum olduğu ortaya çıkmaktadır. Eserlerde yapılan nüans ve yorumların notaya aktarılmadığı takdirde unutulacağı aşikardır. Bu yönden düşünüldüğünde bu durum öğretmen ve öğrenci için dezavantajlı bir durum olduğu ortaya çıkmaktadır.

6. “Öğrencilikten öğretmenlik rolüne geçişte kazandığınız metodolojik öğrenme yöntemleriyle, deneyerek keşfederek bulduğunuz öğretme yöntemleri arasındaki benzerlikler nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum.

“Türk halk müziğinde bağlama öğretirken kullandığımız belirli ritim kalıplarını kodlamalarımız var. Bir 8’lik iki 16’lık notanın yan yana gelmesine “Ankara” tam tersine “Karaman” gibi kodlamalarla öğrencilerin kalıcı öğrenmesini sağlıyoruz” (K1).

“Metodolojik yöntemlerle deneyerek keşfederek bulduğumuz yöntemler arasındaki benzerlik çok fazladır. Örneğin belirli ritim kalıplarını öğrencilere hem metodolojik olarak hem uygulamalı olarak hem de deneyip keşfederek bulduğumuz yöntemlerle öğrettiğimiz zaman kalıcı bir öğrenme sağlamış oluyoruz. Öğrencilerin nota öğrenmelerine yardımcı olmak için metodolojik yöntemleri kullanıp ardından deneyerek keşfederek bulduğumuz yöntemlerle pekiştirme yapıyoruz” (K2).

“Atandığımız bölgelerin kendine has özellikleri, kültürleri ve şiveleri bulunmaktaydı. Bu yüzden de bahsi geçen metodolojik yöntemlerin havada kaldığını deneyerek keşfederek yöntemler bulmamız gerektiğini belirtmek isterim. Öte yandan deneyerek keşfederek bulduğumuz yöntemlerde aslında metodolojik yöntemlerin öğrenciye seviyesine göre anlatılan haliydi” (K3).

“Genelde tartımların öğretiminde benzeştığımız durumlar olabiliyor. “Ankara”, “Gelibolu”, “İzmir”, “Van” gibi şehir isimleriyle çocuklara hem tartımları öğretmiş hem de kalıcı öğrenme sağlamış oluyoruz. Öte yandan belirli yörelerin tavırlarında öğretiminde bazı metotlarla eser seçme sıramızın aynı olduğunu görmüş oluyoruz. Bazı metotlarda bağlamanın tutuşu, oturuşu gibi durumlarında anlatığımız gibi anlatılıyor olması da bir benzerliktir diye düşünüyorum” (K4).

“Benzerliklerin ilki kesinlikle hem benim bulduğum yöntemin hem metodolojik yöntemlerin yazıya dökülmüş olmasıdır. Deneyerek keşfederek bulduğum yöntemi de öğrencime yazılı olarak aktarmam gerekmektedir. Aksi takdirde öğrencim dersimde şifahi öğrettiğim yazılı bir kaynağı olmayan yöntemi evine ya da çalışma odasına kadar aklında tutup uygulayamayacağından bu yöntem geçersiz olacaktır” (K5).

“Genelde zaten var olan yöntemlere deneyerek keşfederek ulaşmaya çalışıyoruz. Aynı zamanda bu sayede “Nasıl daha iyi öğretiriz?” i de geliştirmiş ve tecrübe kazanmış oluyoruz” (K6).

“Tavir öğretiminde yaptığımız farklı tezene vuruşlarını deneyerek keşfederek bulduğum yöntemlerle öğretirken farklı kaynaklarda da bulunduğunu gördüm. Zaten öğrencilik dönemimde edindiğim bilgileri öğretmenlik hayatımda da geliştirerek, deneyim katarak kullandığım için benzer şekilde öğretim yapmış oluyorum” (K8).

“Tavırları öğretirken önce ritmi algılayıp daha sonra parmak numaralarını oturtup daha sonra öğrenci çalıştırıldığı zaman daha etkili olunabildiğini gördüm. Bu sayede deneyip keşfederek yöntemler geliştirmiş oldum. Bu yöntemlerinde metodolojik yöntemlere benzediğini görmüş oldum” (K9).

Alan uzmanları belirli yörelerin tavırlarının öğretiminde bazı metotlardaki eserlerin kolaylık sırasıyla deneyerek keşfederek oluşturdukları eser seçme sıralarının da aynı olduğunu ifade etmektedirler. Alan uzmanları metodolojik yöntemlerle deneyerek keşfederek bulunan yöntemler arasında benzerlik olması için ikisinin de yazılı olması gerektiğini belirtmektedirler.

7. “Bağlama Öğretim Yöntemi ile ilgili gözlemediğiniz sorunlar nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum.

“Uzun sap bağlama ile ilgili kaynakları incelediğimde perde üzerindeki nota arızalarının kaynaklarda farklı isimlendirildiğini gözlemledim. Yine farklı kaynakları incelediğimde pozisyonların farklı parmak numara ve mızrap yönleriyle yazıldığını gözlemledim. Bunun yanında bazı metotlarda bağlama oturuş ve tutuşu farklı gösterilirken bazı metotlarda ise çok daha farklı gösteriliyor” (K1).

“Uzun sap bağlamayla ilgili en büyük sorun akort sorunudur. Piyanodan si/do sesi olarak akort edilen bağlamanın en alt telinin la olarak kabul edilmesi öğrencilerin anlayacağı şekilde izah edilmelidir. Mızrap yönlerinin simge ve işaretleri de metotlarda farklı gösterilmektedir. Bu da öğrencilerin metotları incelemek istediğinde zorlanmasına sebep olmaktadır” (K2).

“Bağlamanın yapısı ile ilgili sorunlar bulunmaktadır. Örneğin; Halk eğitim merkezinde açtığımız bağlama kursuna katılanların bağlamaları birbirinden farklı olduğu için kaliteli ve etkili öğrenimi olumsuz etkilemektedir. Hepsinin boyutu farklı, yapım yılları farklı, tel aralıkları farklı, yapımında kullanılan malzeme kaliteleri farklı, ağaç cinsleri farklı olduğu için bu da bir sorundur” (K3).

“Bağlama öğretimi konusunda oluşturulmuş ortak önerilebilir bir bağlama metodu konusunda büyük eksiklikler yaşanmaktadır. Bulunan kaynak kitapları da yazan kişilerin bilmedikleri, hataları, yanlışları da bulunmaktadır” (K4).

“En büyük sorunumuz kesinlikle metotların işlevsizliğidir. Bilimsel yöntemlere dayanılarak üretilen metotlarda ise ortak sembolleşememe problemi bulunmaktadır. Ders saatlerinin de yetersiz olduğu ortadadır. Hiçbir çalgının haftada 1 saatlik bir zaman dilimi içerisinde öğretilmesi mümkün değildir” (K5).

“Öğrencilerin düzeyine indirgenmiş kaynak ve metotların yetersizliği ile ilgili büyük sorunlarımız bulunmaktadır. Metotlarda parmak numaralarıyla ilgili çelişkiler bulunmaktadır. Metotlarda yine mızrap yönlerinin gösterildiği simgelerle ilgili de bir karmaşıklık vardır” (K6).

“İlk olarak bağlama üzerindeki pozisyonlar doğru olarak anlatılmamakta ve bilinmemektedir. Buda metodolojik problemler yaratmaktadır. Sadece geçim kaynağı olarak öğretimi yapılan bir çalgı olarak düşünülmekte ve basite indirgenmektedir” (K7).

“En büyük sorun bağlama öğretiminde kazanımların bulunmamasıdır. Metotlarda kolaydan zora ilkesinin göz önünde bulundurulmaması da önemli bir sorundur. Bağlamanın yapısı gereği farklı türdeki eserlerin farklı kararlardan icra edilmesi daha etkili ve tavır açısından rahat olmaktadır. Fakat bağlama öğretiminde tüm notaların sadece bir karardan yazılıyor olması da büyük bir sorundur” (K8).

“Seviyelere göre metotların olmadığı ve ortak bir yöntemle üretilmediği görülmektedir. Metotlarda bulunan fikir ve yöntem ayrılıkları da büyük bir sorundur. Piyasada ilgi gören eserler yanlış teknik ve yöntemlerle öğrencilere öğretilmeye çalışılmamalıdır” (K9).

Alan uzmanlarının birçoğu metotlarda ortak sembolleşememe problemi bulunduğunu belirtmektedirler. Alan uzmanları müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda bağlama derslerinin süre bakımından yetersiz olduğuna da vurgu yapmaktadırlar. Alan uzmanları bağlamada en büyük sorunlardan birinin kazanımların bulunmaması olduğunu belirtmektedirler. Alan uzmanları diğer bir probleminde metotlarda kolaydan zora ilkesinin göz ardı edilmesi olduğunu ifade etmektedirler. Buna göre haftada 1 ders saati zaman dilimi içerisinde daha önce hiç bağlama eğitimi almamış bir alan öğrencisinin yeterli öğrenimi sağlayamayacağı düşünülmektedir. Ayrıca bulgulara göre farklı metotları inceleyen bir öğrencinin ortak sembolleşememe problemi yüzünden mızrap yönü, nüans işaretleri, çarpma, çekme hareketleri gibi sembolleri metotlarda farklı şekilde gördüğünde bağlama ile ilgili belirli kalıpları anımsayamayacağı ve teknik problemler yaşayabileceği yorumu yapılabilmektedir. Ayrıca kolaydan zora ilkesine dikkat edilmediği takdirde öğrencilerin öğrenme hızlarında aksaklıklar olacağı düşünülmektedir.

8. “Bağlama Öğretim Yönteminin geleceği hakkındaki görüş ve önerileriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular ve yorum.

“Üniversitede müzik konusundaki profesörlerin, doçentlerin, piyasadaki bağlama virtüözlerinin, bağlama icracılarının, ortaokul ve lisede görev yapmakta olan bağlama öğretmenlerinin bir araya gelerek araştırmalar yapmaları gerektiğini düşünüyorum” (K1).

“Öncelikle metotlardaki fikir ayrılıklarının giderilmesi gerekmektedir. Özellikle alanda uzman isimler bir araya gelip daha iyi bir bağlama eğitimi için çaba harcamalıdır” (K2).

“Konuyla ilgili çalıştaylar yapılmalıdır. Hocaların bir araya gelip konuyla ilgili yıllar boyu çalışması gerekmektedir. Performans gösteren bağlama virtüözlerinin de fikirleri alınarak ciddi çalışmalar sonucu yıldan yıla ortaya veriler konulmalıdır” (K3).

“Sahadaki uygulayıcılar, bağlama virtüözleri, üniversitede bağlama akademisyenlerinin, disiplinler arası uzmanların, bağlamanın tarihi ile ilgili uzmanların, özel öğretim yöntem ve teknikleriyle ilgili uzmanların, devletin müzik ile ilgili olan kanatlarının bir araya gelerek şeffaf bir şekilde çalışarak, görüşlere ve düşüncelere saygı duyularak metotlar ve bağlama öğretim yöntemleri ortaya konulmalıdır” (K4).

“Metotlar incelenerek bağlama dersi verilen kurumlarda ve özel orkestralarda kullanılabileceği düşünülerek bilgilerini metot oluşturarak aktarmak isteyen öğreticilerin metotları uzman grubu görüşü sonucu onay alması, daha sonra basım aşamasına geçilerek basım ve satışının yapılması en elzem ihtiyaçlarımızdan birisidir” (K5).

“Kaliteli ve güvenilirliği yüksek metotlara her bağlamacının sahip olması gerektiğini düşünüyorum. Bağlamanın bu coğrafyadaki popülerliğini koruması adına üniversitelerde çalıştaylar yapılmalıdır. Aksi takdirde çalğının varlığı unutulmaya yüz tutacaktır” (K6).

“Bütün seviyelerdeki bağlama hocalarının ve icracılarının öz eleştiriyile çalışmalar yaparak, fikir alışverişlerinde bulunarak, doğru ve yanlışları netleştirmeleri gerekmektedir” (K7).

“Metot oluşturan kişilerin etüt yazma modellerini, yöntemlerini araştırdıktan sonra metot oluşturmaya başlaması gerekmektedir. Öncelikle bağlama öğretimiyle ilgili uzmanların ve sahada görev yapan öğreticilerin ortak paydada buluşması gerekmektedir. Sempozyum, çalıştay tarzı çalışmalar ivedilikle yapılmalıdır” (K8).

“Bağlama toplulukları için yapılan çalışmaların dahada artması gerekmektedir. Bireysel hareket etmek yerine bir araya gelinerek alana damga vuracak, güvenilir ve nesnel çalışmalar yapılması gerekmektedir” (K9).

Alan uzmanları, bağlama virtüözleri, akademisyenler, disiplinler arası uzmanlar, müzikologlar, özel öğretim yöntem ve teknikleriyle ilgili uzmanlar, devletin müzik ile ilgili olan tüm birimlerinin bir araya gelerek çalıştay ve sempozyumlar aracılığıyla metotlar, bağlama öğretim yöntemleri ortaya konulması gerektiğini ifade etmektedirler. Alan uzmanları bağlama eğitmeni yetiştiren kurumlarda bağlama çalğısının öğretimi için ayrılan ders süresi ve sayısının artırılması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda uzman görüşleri alınarak yapılan analiz sonuçları şu şekildedir;

Elde edilen görüşler doğrultusunda uzun sap bağlama kaynak kitaplarının artırılması gerektiği görülmektedir. Öte yandan günümüzde bu eksiklerle ilgili yeni çalışmalar yapıyor olsa dahi aralarında bazı fikir ayrılıkları olması dikkat çekmektedir.

“Bağlama enstrümanının öğretimine yönelik bilimsel içerikli metot çalışmaları da yapılmıştır. Ancak yapılan bu metot çalışmalarının da kendi aralarında birçok açıdan farklılıklar olduğu gözlemlenebilmektedir. Bu farklılıklar; bağlama enstrümanının öğretiminde tutuş, pozisyon, terminolojik ifadeler ve icra öğretileri farklılıkları şeklinde ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bağlama öğretimine yönelik hazırlanmış bilimsel içerikli metotlar büyük bir oranda ihtiyaca cevap verecek içeriklere sahip olsalar dahi, bu metotların kendi aralarındaki öğreti farklılıklarından dolayı, ulusal ölçekte tam anlamıyla bir standarttan bahsedebilmek günümüzde mümkün olamamaktadır” (Karkın ve diğ., 2014).

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda bağlama enstrümanının öğretim açısından daha sistemli bir şekilde ele alınarak, bilimsel temeller üzerine kurulmasının gerekli olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda uzman görüşleri alınarak yapılan analiz sonuçları şu şekildedir;

Bu sorunların çözümü için günümüzde var olan metotların daha sistematik ve gruplandırılmış hale getirilmesi gerekmektedir. Farklı seviyeler için geçerliği ve güvenilirliği ispatlanmış uzun sap bağlama metotları geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bağlamanın pozisyonlarının, mızrap yönlerinin ve parmak numaralarının

da metotlarda doğru ve ortak kullanılan sembollerle gösterilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda bağlama öğretiminin sürekli olarak usta-çırak (meşk) yöntemi kullanılarak nota ve teknik bilgilerden uzak olması parmak numaraları, tutuş, duruş, mızrap yönleri gibi birçok sonucu da beraberinde getirdiği göz ardı edilmemelidir. Bu bulgular da Ekici (2006)'nin "Bağlama eğitimi ve öğretimi ile ilgili metot çalışmaları bulunmaktadır. Fakat bu çalışmaların büyük bir çoğunluğu usta çırak ilişkisi içerisinde kendisini yetiştirmiş kişiler tarafından yapıldığından, bilimden daha çok ticari veya ekonomik endişeler ön planda tutulmuştur. Bu tür çalışmaların üniversite çatısı altında eğitim ve öğretim yapan müzik okullarında ders kitabı olarak kullanılması, ancak zaman kaybına neden olacaktır" şeklindeki ifadelerini doğrulamaktadır.

Araştırmamızın üçüncü alt problemi doğrultusunda uzman görüşleri alınarak yapılan analiz sonuçları şu şekildedir; Metodolojik yöntemlerle deneyerek keşfederek bulunan yöntemler arasında benzerlik olması için ikisinin de yazılı olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bağlamada akort, göçürme (transpoze) gibi konulara da çok dikkat etmek gerekmektedir. Uzun sap bağlamanın akordu yapılırken en alt tel grubuna denk gelen evrensel frekanslara göre alınan si, do ya da do diyez sesi bağlamanın akordu yapıldıktan sonra La olarak kabul edilir. Durum böyle olduğu için öğretmenlerin öğrencilerine bu konuyu ayrıntılı ve anlaşılır bir biçimde anlatması gerekmektedir. Aksi takdirde öğrenciler akort yapmaya çalışırken telleri koparabilir, orkestralarla beraber çalmak istediği eserin bağlamada hangi karar sesi perdesine denk geldiğini bulmak konusunda zorluk yaşayabilir. Bu bağlamda akort ve göçürme konusunun kesinlikle göz ardı edilmemesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda Karkın ve diğ. (2014) "Örneğin, uzun sap bağlamanın genel akort tanımlamasında kullanılan (alt teller için) LA sesi, genellikle (piyanoya göre) Sİ, DO, DO diyez, RE vb. notalarından herhangi birine akort edilir ancak LA olarak adlandırılır. Dolayısıyla bu şekilde yapılan bir akort tanımlamasının evrensel ölçekte yeterince anlaşılır olamayacağı

düşünülmektedir. Yapılan bu tespitlerin sonucunda, uzun sap bağlamadaki alt teller genellikle Sİ-RE arasındaki herhangi bir notaya, diğer tellerde (orta ve üst teller) alt tele göre (tizden pese doğru) beşli aralıklarla akort edilmektedir. Ayrıca üst bam teli ve alt bam teli, kendi grubundaki ince tellerden bir oktav pes akort edilmektedir, diye bir akort tanımlaması yapılmasının evrensel ölçekte daha anlaşılır olabileceği düşünülmektedir" şeklinde benzer görüşlerde bulunmuştur.

Araştırmamızın dördüncü alt problemi doğrultusunda uzman görüşleri alınarak yapılan analiz sonuçları şu şekildedir;

Bağlama öğretim yönteminin geleceği için bağlama öğretimi konusunda akla gelebilecek tüm kurum ve kuruluşların (bağlama öğretmenleri, bağlama virtüözleri, akademisyenler, disiplinler arası uzmanlar, bağlamanın tarihi ile ilgili uzmanlar, özel öğretim yöntem ve teknikleriyle ilgili uzmanlar, fizyoterapist uzmanları, devletin müzik ile ilgili olan tüm birimleri vb.) toplanıp çalıştay ve sempozyumlar aracılığıyla bağlama öğretim yöntemleri ortaya koymaları gerekmektedir. Bağlama dersi verilen okul ve kurumlarda kullanılmak üzere metot oluşturmak isteyen öğrencilerin metotlarının uzman grubu görüşü sonucu onay alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bağlama öğretim yönteminin geleceğini olumsuz etkileyen en büyük etmenlerden birisi de bağlama öğretmeni yetiştiren kurumlarda bağlama çalgısının öğretimi için ayrılan ders süresinin zaman açısından kısıtlılığıdır. Bu sürenin ivedilikle artırılması gerektiği tespit edilmiş olup bu sonuçlarda Gündüz (2019)'ün şu ifadeleriyle paralellik göstermektedir: "Uygulanmak istenen programın istenilen düzeyde gerçekleşmesi için, haftalık ders saati/kredisi artırılmalıdır. Uygulanması istenen öğretim programlarına, öğrencilerin bireysel farklılıklarına cevap verebilecek, esnek bir yapı kazandırılması yararlı olacaktır".

Uzun sap bağlamayla ilgili metotların çoğaltılması ve yaygınlaştırılması önerilmektedir. Fakat metotlar çoğaldıkça farklı anlam karmaşaları doğurmamaları için mızrap yönleri, pozisyonlar, tel numaraları, parmak numaraları gibi durumların sembollerinin aynı olması gerekmektedir. Bu sayede farklı metotları inceleyen bir kişinin belirli işaretleri gördüğünde anlamlandırması zor olmayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda üretilecek olan metotların farklı seviye ve gruplara hitap edebilmesi daha kolay olacaktır. Aynı zamanda nesnel, geçerliği ve güvenilirliği ispat edilmiş metotlar üretilmesi konuyla ilgili açığın giderilmesi açısından önemlidir. Bu sayede kalıcı öğrenme sağlanacağı düşünülmektedir. Bağlama öğretim yönteminin geleceğinin daha sağlam temellere dayanması, güvenilir olması için öncelikle sempozyumlar, çalıştaylar yapılması Türk Halk Müziğinin gelişimi açısından önerilmektedir. Ayrıca müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar için ortak bir repertuarın geliştirilmesi bağlama eğitiminin bilimselliği, kalıcılığı ve ileriki nesillerin kullanıp geliştirmesi için mutlaka hazırlanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bağlama öğretim elemanlarının, bağlama eğitimiyle ilgili bilgi alışverişinde bulunabilmeleri ve ortak çalışmalar yürütebilmeleri açısından bir iletişim ağı kurulması oldukça önemlidir. Uzun sap bağlama öğretiminin, bilimsel çalışmalar ışığında Anadolu kültürünü eksiksiz yaşatması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

SINIRLILIKLAR

Araştırma verileri 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği, Alanya Halk Eğitim Merkezi, Antalya Akdeniz Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Konya/Seydişehir Şehit Muhsin Kiremitçi Fen Lisesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Osmaniye Abdurrahman Keskiner Güzel Sanatlar Lisesi, Denizli Hakkı Dereköylü Güzel Sanatlar Lisesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı bağlama öğretmenleri ve akademisyenleri ile sınırlıdır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular ile sınırlıdır. Araştırmada araştırmacı yanlılığı, katılımcılarla araştırmacının aynı meslekten olması araştırmacının sınırlılıklarındandır.

KAYNAKÇA

- Bogdan, R. C., Biklen, S. K. (2007). *Research for education: An introduction to theory and methods*. Boston: Allyn & Bacon.
- Börekcı, A., Dalkıran, E. (2020). *Bağlama Performansı Ölçme Aracı'nın (BPÖA) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması*. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 21(3), 1726- 1759.
- Börekcı, A., Nacakcı, Z. (2019). *Bağlama' da transpoze icra sırasında 24 ton eşit temperaman (24- tet) sisteminin uygulanabilirliği*. Sağer, Arapgirlioğlu, Akgül ve Sürmeli. (Ed.), Uluslararası sanad kongresi bildiri kitabı (pp. 15-25). Ankara: Gece Akademi.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Cresswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev: M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Ekici, S. (2006). *Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri*, Denizyıldızı Matbaacılık, Ankara.
- Gereken, S, E. (2022). *Bağlama Öğretiminde Teknik Odaklı Egzersiz Üretiminde Matematiksel Hesaplamalardan Faydalanma: Çırpma Tekniği İçin Bir Model*. (II. Uluslararası Ege Bilimsel Araştırmalar Sempozyumu (UEBAS'22).
- Gereken, S, E. (2022). *Bağlama/Saz Egzersiz Kitaplarında Yer Alan Başlıca Egzersiz Çeşitleri*. 2. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar ve Yenilikçi Çalışmalar Sempozyumu--2nd International Symposium of Scientific Research and Innovative Studies.
- Gereken, S, E. (2022). *Bağlama/Saz Öğretimine Yönelik Hazırlanmış Yazılı Materyallerin Tel Düzenleri Perspektifinde İncelenmesi*. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi.
- Gündüz, Ü. (2019). *Müzik Öğretmenliği Bireysel Çalgı Eğitimi (Bağlama) Dersine Yönelik Öğretim Elemanları Görüşleri*. Yayımlanmış Yüksek Lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.1-105 ss.
- Haşhaş, S. (2016). *Bağlama Öğretimi/Öğreniminde Geçmişten Günümüze Usta-Çırac İlişkisi* (İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi İnönü University Journal Of Culture And Art Cilt/Vol. 2 Sayı/No. 2 (2016): 35-41).
- İmik, Ü., Haşhaş, S. (2014). *Çalgı Kalitesinin Performans Ve Başarıya Etkilerine Yönelik Görüşler "Bağlama Örneği"* İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi İnönü University Journal of Art and Design ISSN: 1309-9876 E-ISSN: 1309-9884 Cilt/Vol. 4 Sayı/No.9 (2014):59-68.
- Karkın, M., Pelikoğlu, M., Haşhaş, S. (2014). *Bağlama Enstrümanının Öğretim Yöntemleri Kapsamında Yöresel Tavırların Değerlendirilmesi* Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi ART-E Mayıs-Haziran (2014):Sayı:13 ISSN 1308-2698.
- Konakcı, N. (2010). *Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Bireysel Çalgı Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*
- Kvale, S. (1994). *Interviews: An introduction to qualitative research interviewing*. Sage Publications, Inc.

- Marshall, C., Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Sage publications.
- Özbek, M. A., (2000). Türkiye’de Çalgı Eğitiminde Metot İhtiyacı ve Bağlama Metodu, Türk Halk Müziğinde Çeşitli Görüşler. Kültür Bakanlığı, Ankara.
- Parlak, E., (2000). *Türkiye’de El İle (Şelpe) Bağlama Çalma Geleneği ve Çalış Teknikleri* Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Sönmez, V., Alacapınar, F, G. (2014). *Sampled Scientific Research Methods*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi*. Önder Matbaacılık: Ankara.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık. (5.Baskı).
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık Hacettepe üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Özel Eğitim Bölümü.

Makale Geçmişi	<i>Geliş:</i> 12. 002.2023	<i>Kabul:</i> 23.07.2023	<i>Yayın:</i> 30.08.2023
Makale Türü	Araştırma Makalesi		
Önerilen Atf	Çintaş, A.& Yengin, A. (2023). Uzun Saplı Bağlama Eğitiminde Öğrencilik Rolünden Öğretmenlik Rolüne Geçiş: Fenomenolojik Bir Çalışma <i>Journal of Research in Education and Teaching</i> . 11 (3), ss. 66-81		

EKLER

Ek-1

Görüşme Soruları

- 1-Öğrencilikten öğretmenlik rolüne geçişte uzun sap bağlama eğitimi sürecinde çoğunlukla karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
- 2-Karşılaştığınız sorunları çözmek için bulduğunuz çözüm yolları nelerdir?
- 3-Farklı müzik kültürüne sahip öğrencilerin, aşına olmadıkları yörelerin tavırlarını icra ederken zorlandıkları aşamalarda geliştirdiğiniz çözüm yolları nelerdir?
- 4-Öğrencilik yıllarınızda usta-çırak (meşk) yöntemi kullanılarak yetiştirildiyse bu yöntemin avantaj ve dezavantajları nelerdir?
- 5-Uzun sap bağlamanın özellikle orta ve ileri seviye öğretiminde yalnızca yazılı kaynaklara bağlı kalınarak aktarımının avantaj ve dezavantajları nelerdir?
- 6-Öğrencilikten öğretmenlik rolüne geçişte kazandığınız metodolojik öğrenme yöntemleriyle, deneyerek keşfederek bulduğunuz öğretim yöntemleri arasındaki benzerlikler nelerdir?
- 7-Bağlama Öğretim Yöntemi ile ilgili gözlemlediğiniz sorunlar nelerdir?
- 8-Bağlama Öğretim Yönteminin geleceği hakkındaki görüş ve önerileriniz nelerdir?